

Т. О. Гарбуз

Новіков Микола Васильович

НОВІКОВ Микола Васильович (10. 04. 1932, Київ – 07. 04. 2017, там само) – фахівець у галузі міцності матеріалів і конструкцій, матеріалознавець. Доктор технічних наук (1976), професор (1977), академік НАНУ (1985). Державна премія СРСР (1981), Держ. премії УРСР (1973) і України (1996) у галузі н. і т., премії ім. Є. Патона АН УРСР (1983), ім. І. Францевича (1996) та ім. Г. Карпенка (2017) НАНУ. Заслужений діяч науки і техніки України (1991). Повний кавалер ордена «За заслуги» (1998, 2007, 2011), орден князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (2002). Закін. Київ. політех. інститут (1954), де відтоді й працював. 1957–66 – в Інституті проблем матеріалознавства АН УРСР; 1966–77 – завідувач відділу міцності при низьких т-рах, водночас 1968–77 – заступник директора з наукової роботи Інституту проблем міцності АН УРСР; 1977–2014 – директор, 2014–17 – почес. дир., водночас 1998–2014 – гол. н. с., зав. лаб. нанотестування матеріалів Інституту надтвердих матеріалів НАНУ; 1995–2014 – ген. дир. Наук.-технол. алмаз. концерну НАНУ «Алкон» (усі – Київ); за сумісн. 1979–82 – професор кафедри ріжучих інструментів, 1995–2010 – професор кафедри інструмент. виробництва Нац. тех. університету України «Київ. політех. інститут»; 2001–12 – професор кафедри наук. приладобудування Нац. авіац. університету (Київ). Був гол. ред. журналів «Сверхтвердые материалы» (1979–2017) й «Інструментальний світ» (1997–2015), президентом Наук.-тех. асоц. надтвердих матеріалів (1991–95). Наукові дослідження: розвиток розрахунків мех. коливань у турбомашинах, оцінювання міцності та запобігання руйнування тех. обладнання і косм. систем при наднизьких криоген. т-рах; синтез круп. монокристалів алмазу, вивчення властивостей алмаз. та алмазоподіб. плівок; створення нових надтвердих матеріалів на основі алмазу, кубіч. нітриду бору та металооброб. і бурових інструментів з них; розроблення методів оцінювання міцності та тріщиностійкості надтвердих матеріалів і

наноіндентування. У Києві опубліковано спогади Н.: «Жизнь в эпохи перемен. Воспоминания. Размышления. Надежды» (2013) та «Моя Україна – моя родина» (2018).

Основні праці

Холод в машиностроении. Москва, 1969; 1977; Механические испытания конструкционных материалов при низких температурах. К., 1974; Прочность материалов и элементов конструкций в экстремальных условиях: В 2 т. К., 1980; Синтетические сверхтвердые материалы: В 3 т. К., 1986; Синтез алмазов. К., 1987; 1993; Физические свойства алмаза. К., 1987; 1993; Прочность материалов и элементов конструкций криогенной техники. К., 1992; Полиморфные модификации углерода и нитрида бора. Москва, 1994; Инструменты из сверхтвердых материалов: Учеб. пособ. К., 2001; Сверхтвердые материалы. Получение и применение: В 6 т. К., 2003–07; Сканирующая зондовая микроскопия: основы метода, исследование и модификация поверхности алмазным нанозондом. К., 2009; Надтверді абразивні матеріали в механообробці: Енциклопед. довід. К., 2013; Дискретное модифицирование поверхностного слоя деталей машин и инструментов. К., 2017 (усі – спів-авт.).

Рекомендована література

1. Колесниченко Н. Ф., Колодніцька Н. І. Микола Васильович Новіков (Біобібліографія вчених України). К., 2012.

Бібліографічний опис:

Новіков Микола Васильович / Т. О. Гарбуз // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73332>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).